

навчання рідної мови, у науковій і педагогічній розробці питань початкового навчання [3]. Закономірним є широке використання в сучасних теоретичних дослідженнях та практичних рекомендаціях загальної дидактичних положень вченого, які пов'язані з розвитком мислення і мовлення учнів.

Підводячи підсумки, зазначимо, що з плином часу творчість К. Ушинського не втрачає значення й актуальності, є невичерпним джерелом для розв'язання важливих питань освіти та виховання українських дітей і молоді, привертає увагу дослідників із різних країн світу. Педагогічні ідеї К.Д. Ушинського нині успішно втілюються під час розбудови самостійної Української держави, у відродженні й розвитку української педагогіки.

Список використаних джерел

1. Ідея народності у вихованні / За творами К. Д. Ушинського. *Рідна школа*. 2004. №3. С. 66-67.
2. Ушинський К. Д. Загальний погляд на виникнення наших народних шкіл. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : в 2-х т. Київ : Рад. школа, 1983. Т.2. С.191-202.
3. Ушинський К. Д. Питання про народні школи. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори : в 2-х т. Київ : Рад. школа, 1983. Т.2. С.219-228.
4. Шендеровський В. А. «Ні, я українець!» – Костянтин Ушинський. Нехай не гасне світ науки. Книга перша. Київ : ВД «Простір», 2009. 416 с.

Кристіна МАРЧУК

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА А. С. МАКАРЕНКА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ

У галузі педагогіки та виховання ім'я видатних особистостей залишає вагомий слід, впливаючи на наступні покоління та формування майбутньої освітньої системи. Один із таких видатних педагогів, А. С. Макаренко, став символом високоякісної, інноваційної свого часу практики.

Внесок А. С. Макаренка у розвиток педагогічної науки, теорії, навчання та виховання має величезне значення, особливо у контексті підготовки майбутніх вчителів.

Актуальність. Вивчення педагогічної спадщини А. С. Макаренка, яка охоплює понад 150 різних творів, представлення необхідності підготовки висококваліфікованих кадрів для сучасної української школи. Вчені, що досліджували його творчість, зокрема І. Язюн, М. Красовицький, М. Ніжинський, М. Ярмаченко, А. Ткаченко та інші, підкреслюють інтерес педагога до різноманітних важливих аспектів, таких як відносини між суспільством та особистістю, взаємодія колективу та окремої особи, поняття свободи та обов'язку, авторитет, свідомість дисципліни, вимогливість та повага тощо.

Мета дослідження. Вивчення педагогічної спадщини А. С. Макаренка, з метою її запровадження як цінного ресурсу у систему підготовки майбутніх учителів.

Наше дослідження спрямоване на аналіз концепцій, методів і педагогічних ідей, які були розроблені А. С. Макаренко, і їхнє використання в сучасних навчальних програмах для підготовки вчителів.

Макаренко Антон Семенович – велика педагогічна постать історичного значення, педагог і письменник. Вагомим внеском у становлення системи колективного виховання дітей і підлітків є спадщина А. С. Макаренка, яка заслуговує на вивчення і в умовах сьогодення. А. С. Макаренко широковідомий як із найвидатніший соціальних педагогів світу. Його теорії та методи колективного та сімейного виховання були розроблені в

Україні протягом 1920-х років і широко вивчалися дослідниками з різних країн. Крім того,

А. С. Макаренко зробив значний внесок у теорію та практику. Здійснив у педагогічній практиці дослід масового перевиховання дітей-правопорушників в трудовій колонії ім. М. Горького (1920-1928 роки, під Полтавою, з 1926 р. в Куряжі поблизу Харкова) і дитячій комуні ім. Ф. Е. Дзержинського (1927-1935 роки, в передмісті Харкова).

А. С. Макаренко народився 13 березня 1888 році у невеликому містечку Білопілья Харківської губернії. У віці сімнадцяти років, А. С. Макаренко успішно закінчує Кременчуцьке міське училище і починає свою педагогічну діяльність. З 1905 року він працює учителем у тому ж Кременчуцькому залізничному училищі. У 1914 році вчитель приймає рішення продовжити власну освіту і вступає до учительського інституту в Полтаві, в 1917 році закінчує навчання.

У 1920-1930 роках А. С. Макаренко керує трудовою колонією у Харкові, де утримуються неповнолітні в'язні. Він створює педагогічний колектив і приводить вихованців, часто ціною неймовірних зусиль, до осмисленого, повноцінного життя. Саме в цей період він стає широко відомим талановитим педагогом та вихователем.

А. С. Макаренко залишив по собі педагогічну спадщину, спрямовану в майбутнє – педагогіку завтрашнього дня. Важливо визначити ключові аспекти великої теоретичної спадщини цього педагога-новатора.

А. С. Макаренко стверджував, що завдання виховання полягає в тому, щоб влаштувати життя дитини, наповнюючи його достатком людської культури та справжнього співчуття. Відповідно до цього переконання був ретельно розроблений підхід до навчального процесу.

Педагогічні праці А. С. Макаренка відомі своїми ідеями та розумінням філософії та психології. У своїх творах автор пояснював, що освіта є дуже важливим та складним інструментом, який допомагає формувати та сприяти розвитку особистості. А.С. Макаренко багато писав про різні компоненти освіти і мав багато цікавих рекомендацій, щодо організації виховної діяльності у школі.

Принцип педагогічної системи А. С. Макаренка – виховання в колективі, яке він вважав універсальним методом, що дозволяє розвивати індивідуальність кожної особистості. А. С. Макаренко розробив методику колективного виховання та підкреслював важливість трудового виховання, де любов до праці та її творчий вплив є ключовими. Він наголошував на постійній орієнтації педагогічної науки на майбутнє та важливість педагогічної майстерності, що вимагає від педагогів активності, гарної освіти, глибокого аналізу власної роботи та вміння вчитися від досвіду інших.

Ідеал педагога за словами А. С. Макаренка постає в здатності професіонала відкривати перед дітьми духовні скарби суспільства та виховувати їх не лише як сумлінних працівників і порядних громадян, а й як щасливих особистостей. Сучасна наука феліксологія звертається до цього питання. Виховання щасливої людини вимагає, те що педагог повинен сам бути щасливим, незалежно від інтересів та вміти сприяти щастю інших. Це є першою вимогою до духовного розвитку педагога у його взаємодії з колективом та окремими особистостями. Реалізація духовного потенціалу педагога стає можливою у відкритій атмосфері, де максимально розкриваються можливості, активні здібності та вищі відчуття. Гармонія та духовність вчителя проявляється в його мові, жестах, міміці, духовному змісті висловлювання та оптимізму. Органічність його виразності виникає в тому, що його вплив на особистість є непомітним і невимушеним, що відзначив А. С. Макаренко [3].

А. С. Макаренко вважав, що навчальні заклади, які готують майбутніх педагогів, несуть відповідальність за розвиток у них педагогічної майстерності. Отже, можна виділити наступні характеристики педагога-майстра за А. С. Макаренко:

- громадянська зрілість і активна участь у суспільстві;
- педагогічний авторитет, що обґрунтовується на глибокій ерудиції та моральній чистоті;
- педагогічний такт;
- рішучість, сила волі;
- зміна технології впливу на вихованців;
- комунікативні та організаторські вміння і навички;
- здатність до креативного та творчого мислення, постійний пошук розвитку шляхів у вирішенні виховних завдань;
- стійкість та відповідальність за процес навчання, виховання та розвиток дитини [1, с. 16].

У підсумку можна зазначити, що А. С. Макаренко вміло і вдумливо трансформував культурні надбання минулого, традиції народної педагогіки. Це дозволило йому виділити незмінні і істотні аспекти в освіті. Основними концепціями педагогіки А. С. Макаренка є перспективність і спрямованість на відомі можливості особистості. Вони здатні вирішувати численні педагогічні виклики сучасної освіти [2].

Ідеї А. С. Макаренка застосовують для вирішення багатьох сучасних проблем у галузі педагогіки, таких як соціальне та сімейне виховання, виховання та перевиховання, розвиток колективу та особистості, професійна майстерність педагогів та підготовка нового покоління вчителів, а також управління та самоврядування.

Список використаних джерел

1. Баніт, О. В. (2013). Педагогічна майстерність у творчій спадщині А.С. Макаренка. Київський професійно-педагогічний коледж імені Антона Макаренка. 2013. №1. С. 14-17.
2. Окса, М. М. Провідництво в освіті: від ідеї до вічності. *Провідник української педагогіки А.С. Макаренка*. 2017. С. 271-323
3. Пшенична, Л. В. (2013). Педагогічні ідеї А.С. Макаренка в практику сьогодення. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 4. С. 53-63.
4. Ткачук, Л. (2021). Історичний аспект становлення і розвитку педагогіки партнерства. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. № 6. С. 193-201.

Євгенія ФЕОКТИСТОВА

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК УЧИТЕЛЯ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ

Актуальність професійного розвитку вчителя в сучасних умовах реформування школи, продиктована необхідністю удосконалення системи підготовки учнів, здобуття ґрунтовних знань з предметів навчання. У статті висвітлені практичні методики та стратегії, спрямовані на вдосконалення професійної майстерності вчителів, такі як сучасні підходи до планування уроків, методи оцінювання знань, використання інноваційних технологій у навчальному процесі та інші актуальні педагогічні практики. Крім того, важливими можуть бути рекомендації щодо розвитку вчителівської саморефлексії, співпраці з колегами та залучення до професійних спільнот для обміну педагогічним досвідом та знаннями.

Мета статті полягає у висвітленні важливості постійного професійного розвитку вчителя в контексті вимог до здобуття знань учнями. З цією метою досліджуються